

11 ผู้หญิงกับการข้ามเพศภาวะ

ดำเนินรายการและร่วมอภิปรายโดย สุชาดา ทวีสิทธิ์

11-1 เพศพาณิชย์ข้ามพรมแดนและปฏิบัติการเชิงอารมณ์ความรู้สึกของผู้หญิงลาว

มลิวลีย์ เสนาวงษ์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

maliwan.nuknik@gmail.com

บทความนี้ต้องการอธิบายการต่อรองของผู้หญิงลาวแรงงานข้ามชาติในการค้าประเวณีในชายแดนไทยภายใต้บริบทโลกาภิวัตน์ ทุนิยมเสรีนิยมใหม่และความทันสมัย โดยใช้ประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงลาว ซึ่งข้ามพรมแดนเข้ามาเป็นแรงงานทางเพศในร้านคาราโอเกะในชายแดนไทย ผ่านการทำงานวิจัยภาคสนามในจังหวัดอุบลราชธานีระหว่าง พ.ศ. 2557 – 2558 เพื่อวิเคราะห์ว่าผู้หญิงลาวกลุ่มนี้ใช้กลยุทธ์ในการต่อรองกับอำนาจชุดต่าง ๆ ที่มาปฏิสัมพันธ์กับพวกเธอในการค้าประเวณีข้ามพรมแดนอย่างไร เพื่อให้พวกเธอสามารถสะสมทุนทางเศรษฐกิจและลดทอนการถูกตีตราจากการค้าประเวณีได้ ในบทความนี้ ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นมิติเชิงอารมณ์ความรู้สึกของการสะสมทุนของผู้หญิงลาวในเพศพาณิชย์ข้ามพรมแดน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการผลิตสร้างความใกล้ชิด ความพึงพอใจทางเพศ และการสร้างความหมายให้กับตัวตน อีกทั้งชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างการค้าประเวณีกับระบบทุนนิยมเสรีนิยมใหม่เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมทางเพศและการใช้แรงงานของผู้หญิงลาวข้ามชาติ ภายใต้ทุนนิยมเสรีนิยมใหม่ อุตสาหกรรมทางเพศเติบโตมาจากระบบเศรษฐกิจที่แปลงความปรารถนาร่างกายและความสัมพันธ์ใกล้ชิดของผู้หญิงให้เป็นทุนในการแลกเปลี่ยน เมื่อผู้หญิงลาวแรงงานข้ามชาติมองว่าการขายบริการทางเพศในร้านคาราโอเกะ เป็น “งานอิสระ” ซึ่งสร้างโอกาสในการสะสมทุนให้กับตนเองและครอบครัว พวกเธอจึงต้องใช้ร่างกายและแรงงานด้านอารมณ์ความรู้สึกมาสร้างทุนมนุษย์และทุนทางวัฒนธรรมในการแลกเปลี่ยนกับทุนทางเศรษฐกิจเพื่อเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและจัดการกับความเสี่ยงจากการเป็นแรงงานทางเพศข้ามชาติ เพราะการทำงานในร้านคาราโอเกะไม่ได้รับเงินเดือน ดังนั้นการต่อรองของผู้หญิงลาวแรงงานข้ามชาติในอุตสาหกรรมทางเพศที่เอารัดเอาเปรียบและขูดรีดแรงงานนี้จึงแสดงออกมาผ่านปฏิบัติการที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก

คำสำคัญ

ผู้หญิงลาว เพศพาณิชย์ข้ามพรมแดน แรงงานด้านอารมณ์ความรู้สึก ทุน

11-2 มุ่งข้ามพ้นเพศภาวะ: การทำความเข้าใจมุมมองร่วมต่อเพศภาวะของภิกษุณีไทย

คัณฉางค์ ยาวะประภาษ University College London kakanang.dao@hotmail.com

"ภิกษุณีไทยมักถูกมองว่าเป็นนักสตรีนิยม สนับสนุนสิทธิสตรี และต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมกันทางเพศ อย่างไรก็ตาม จากการเก็บข้อมูลภาคสนามเชิงชาติพันธุ์วรรณา กับเหล่าภิกษุณีที่วัตรทรงธรรมกัลยาณีฯ และนิโรธาราม พบว่า ภิกษุณีมักปฏิเสธภาพแทนดังกล่าว ยิ่งกว่านั้นพวกเขาต่างมองว่าเพศภาวะไม่ใช่เรื่องสลักสำคัญและเป็นสิ่งที่ต้องก้าวข้าม เพื่อจะดำเนินรอยตามพระพุทธเจ้าไปสู่จุดหมายสูงสุดของศาสนาพุทธ คือนิพพาน

บทความนี้มุ่งทำความเข้าใจมุมมองร่วมต่อเพศภาวะของภิกษุณีไทย โดยให้ความสำคัญกับเสียงของภิกษุณี เริ่มจากวิพากษ์ว่ากรอบแนวคิดเรื่องการต่อต้านและการครอบงำ(resistance-domination) ไม่อาจใช้ทำความเข้าใจการมุ่งข้ามพ้นเพศภาวะของภิกษุณีได้เต็มที่ จากนั้นจึงทบทวนแนวคิดของซาบา มาห์มูด (Saba Mahmood) ที่เกี่ยวข้องกับหญิงผู้นับถือศาสนา และเห็นแย้งกับข้อเสนอของเธอที่ว่า หญิงผู้นับถือศาสนานั้นอาจอยู่นอกเหนือการใช้แนวคิดแบบเสรีนิยม(liberal thought)ไปทำความเข้าใจได้ ทั้งนี้เพราะเห็นพ้องกับเจมส์ เลดลอร์ (James Laidlaw) ว่า แนวคิดแบบเสรีนิยมนั้น ประกอบด้วยความคิดต่าง ๆ มากมาย จึงยากจะหาคำจำกัดความครอบคลุมได้ทั้งหมด และการพยายามทำความเข้าใจอิสรภาพ(freedom)ที่ปรากฏตัวในหลากหลายรูปแบบนั้นน่าจะเป็นประโยชน์มากกว่า บทความนี้เสนอว่า การมุ่งข้ามพ้นเพศภาวะของภิกษุณีไทย เป็นการแสวงหาอิสรภาพแบบหนึ่ง นั่นคือการเป็นอิสระจากเพศภาวะ ที่พวกเขาต่างมองว่าเป็นเพียงเครื่องผูก(attachment)อันก่อให้เกิดทุกข์ เพื่อจะได้ไปถึงซึ่งอิสรภาพอันสูงสุด คือนิพพานอันปราศจากเครื่องผูกทั้งปวง"

คำสำคัญ

ภิกษุณีไทย, เพศภาวะ (gender), อำนาจ (power), อิสรภาพ (freedom), ศาสนา

11-3 Women Crossing the boundaries: An exploration the coming out of the closet of midlife women

Panapa Chintaradeja

Brand Matrix Research Co,Ltd.

panapaaaaa@yahoo.com

Based on empirical research with midlife women, this study will explore how midlife women crossing boundaries by coming out of the closet. It is concerned with providing empirical evidence of exploring in midlife women's constitution of their sexual subjectivities. It will be revealed the subjectivity of these women in terms of challenging the heteronormativity in relation to the practice of 'coming out of the closet'. With the lens of a feminist post- structuralism, the subjectivity is not fixed nor unified. Accordingly, they constitute themselves and produce the desired practice to cross the boundary of heteronormativity and represent their sexualities to public arena.

คำสำคัญ

midlife women, subjectivities